

Segraren

Segraren

Kammarspel i en akt

av Christian Lanciai (2017)

Personerna:

Marion

Melissa

Arthur

Ben, tjänaren

Richard

En läkare

August

Två soldater, far och son, kommer hem trasiga efter det amerikanska inbördeskriget.

Scenen är det inre av en gedigen officersvilla.

Marion De ska båda komma hem.

Melissa Jag kan inte tro att kriget är slut.

Marion Det är slut, Melissa.

Melissa Tror du att de är samma människor nu som före kriget?

Marion Nej, det tror jag inte. Jag tror båda är oigenkännliga.

Melissa Det tror inte jag. Vad de än har gått igenom tror jag att de ändå lyckats förbli sig själva.

Marion Du är naiv. Ingenting förändrar en människa så som krigsupplevelser.

(Det ringer på dörren.)

Melissa Han är här! Han är hemma! *(skyndar till dörren, öppnar, och Arthur vacklar in, förbunden om huvudet, hjälpt av en tjänare.)* Arthur! Du är hemma! Kriget är över! *(omfamnar och kysser honom)*

Arthur Nej, Melissa. Det går aldrig över. Det är här för att stanna.

Melissa Vad menar du?

Arthur Freden är bara en ursäkt för att fortsätta kriget. Nu börjar det på allvar och skall aldrig ta slut.

Melissa Ditt tal är dunkelt och svårbegripligt.

Marion (kommer fram) Han är skadad. Kom och hälsa på din moder, Arthur.
(*omfamnar honom som en moder*)

Arthur Jag var rädd för att komma hem, mor.

Marion Det förstår jag.

Arthur Men det förstår inte Melissa. Jag var rädd för att komma hem och visa mig, ty jag är inte den jag var. Kriget har förstört mig.

Marion (vänd till Melissa) Vad sade jag?

Melissa (går fram och omfamnar honom på nytt) Du är ändå den samma, Arthur. Det vet jag.

Arthur Jag önskar du kunde ha rätt, men de sår kriget gav mig gick djupare än till hjärtat. Min själ är våldtagen, Melissa.

Marion Han är skadad, inte bara till kroppen. Kom in och var som hemma, Arthur, och stärk dig med något. Vi har både kaffe, te och baren.

Arthur Det skulle sitta bra med en ordentlig whisky.

Melissa Så talar min son. Ge honom en dubbel whisky, Melissa. Kom in och sätt dig. Ta det lugnt, och berätta.

(*De går in och sätter sig. Melissa häller upp en whisky åt Arthur, som sätter sig vid bordet med sin mor. Han får sin whisky, och Melissa sätter sig även.*)

Marion Vad hände, Arthur?

Arthur Allt hände som inte får hända. Det var ju våra egna landsmän vi dödade. Ingen gjorde det frivilligt, men alla måste lyda order. Och vad slogs vi för egentligen? Varför dödade vi våra egna landsmän och så många som möjligt? Vad ont hade de gjort oss? Ingenting!

Marion Men de dödade er också.

Arthur Ja, det hade de betalt för. Vi var där bara för att döda mot vår egen vilja och mot all naturlig instinkt. Till slut ville jag bara dö själv. Tyvärr blev jag buren levande bort från slagfältet. (*bryter samman med huvudet i händerna mot bordsskivan och gråter förtvivalat*)

Marion (försöker trösta och smeka honom) Det är över nu, Arthur. Du slipper återvända. Aldrig mer. Jag visste att det var fel att släppa ut dig i kriget. Du var för ung och för känslig, men din far insisterade. Det var hans fel.

Melissa Allt skyller du på far. Varför hatar du honom? Det var vars och ens plikt att dra ut i kriget. Arthur hade inget skäl att hålla sig utanför. Han måste slåss som alla andra. (*börjar även hon trösta och smeka Arthur*) Det var krigets fel. Det var ingen människas fel.

Arthur (reser upp huvudet ur händerna) Jag är så fruktansvärt trött. Får jag gå upp och lägga mig? Det är det enda jag vill göra för resten av livet – bara sova, sova och åter sova.

Marion Det skall du få göra. Men även din far väntas hem. Jag hoppas du inte sover över hans hemkomst.

Arthur I och för sig, det gör jag gärna. Kriget var delvis hans fel. Han är ju general och gav order. Jag blev bara sergeant och fick bara lyda order.

Marion Gå upp och lägg dig.

Arthur Hjälper du mig, Melissa? Jag kan knappt gå. Den whiskyn visste var den tog.

Melissa Naturligtvis. (*hjälper Arthur att resa på sig*)

Marion Ben hjälper honom upp. Du behöver inte stödja honom hela vägen. Hjälp honom till trappan, så får Ben, om det behövs, sedan bära upp honom.

(*Melissa hjälper den stapplande Arthur ut.*)

Marion Han är ett färdigt vrak, som kriget har gjort honom till, och hans far tvingade honom ut i kriget. Han blir aldrig sig själv igen. Vilket mottagande skall vi inte ge hans far! Jag kan knappt bärga mig.

Melissa (kommer tillbaka) Han är färdig.

Marion Ja, han är ett färdigt vrak.

Melissa Tror du han kan återställa sig?

Marion Man kan alltid hoppas, men det kommer att ta lång tid. Han var för känslig. Han borde aldrig ha släppts ut i kriget. Din far borde ha vetat bättre.

Melissa Kunde du inte stoppa honom?

Marion (arg) Det var det jag inte kunde! (*lugnar sig*) Du känner din far. Han är omedgörlig. Du är lika envis själv. Han propsade på den nödvändiga plikten för din bror att delta i kriget fastän han egentligen var pacifist och avskydde allt vad våld heter, men din far är general och vägrade kompromissa med pliktens krav. "Om du inte ställer upp i kriget har du ingen rätt att vara medborgare i unionen!" var hans argument, som om Arthur någonsin brydde sig ett jota om unionen. Men han ställde upp för sin pappas skull.

Melissa Och kom hem som ett färdigt vrak, kanske skadad för livet.

Marion Vi vet inte hur allvarliga hans skador i huvudet är. Det finns alltid hopp om rehabilitering. Till och med granatchocker kan gå över med tiden.

Melissa Han fick ett skott i huvudet.

Marion Som lyckligtvis inte gick genom hjärnan.

Melissa Men han fick en allvarlig hjärnskakning, eller vad det var.

Marion Det är just det. Vi vet inte vad det var, och det vet väl inte han själv heller. Vi får kanske aldrig reda på det.

Ben (kommer in) Jag tror generalen är på gång.

Marion Hur så?

Ben Ett ansenligt ekipage är på väg hitåt. Det kan inte vara någon annan.

Marion Hur är det med Arthur?

Ben Han sover djupt.

Marion Det är det bästa han kan göra. Låt honom fortsätta sova. Väck honom inte för allt i världen. (*Ben avlägsnar sig.*)

Melissa Hur skall du ta emot honom?

Marion Med fest och glans. Vi skall naturligtvis fira hans återkomst på ett sätt som han aldrig kunde drömma om. Han har ju varit borta i nästan fem år. Jag hoppas han fortfarande kan känna igen oss.

Melissa Det kan han säkert. Han har aldrig glömt något.

Marion Utom sin kärlek. Den enda kärlek han har kvar är kärleken till kriget.

Melissa Var inte bitter, mamma.

Marion Hur tänker du själv ta emot honom?

Melissa Det skulle kännas konstigt att ta emot honom utan Arthur vid min sida. Han skulle genast förbise mig och fråga efter Arthur.

Marion Gå du upp till Arthur och vaka hos honom och vänta tills din far kallar på dig. Förr eller senare vill han se dig.

Melissa Ja, mor, jag tror det är bäst att du får ta emot honom ensam så länge Arthur är indisponerad. (*går ut*)

Marion Så är då stunden kommen som jag väntat på i fem långa år, men i ännu fler och längre år har han konsekvent undvikit mig och inte ens velat ha kontakt med mig brevlades. Men jag vet vad han har gjort under tiden.

Ben (*kommer in med något av generalens bagage*) Han är här nu, frun.

Marion Ja, jag ser det. (*sträcker ut armarna mot den öppna dörren*) Välkommen hem, min segrare!

Richard (*kommer in och omfamnar henne genast*) Jag vet inte hur jag skall tolka din hälsning. Är det smicker eller ironi?

Marion Det är bara en hälsning.

Richard Utan undermening?

Marion Vad skulle en undermening vara?

Richard Du vet mycket väl att i ett krig som detta kan det inte finnas någon segrare, bara förlorare.

Marion Men det är ett faktum att du har segrat och att södern är förlorad.

Richard Nej, Marion, i ett inbördeskrig är den största segraren den största förloraren.

Marion Är du då inte stolt och nöjd över att du äntligen kan komma hem som segerherre efter ett långt och fullbordat krig, som verkligen krävt sin man?

Richard Nu låter du ironisk igen. Jag vet att du hade all motvilja i världen mot detta krig och att du försökte vägra låta vår son delta i det. Var är han för resten? Han borde ha varit hemkommen vid det här laget.

Marion Han har tagit obotlig skada av kriget. Du kommer hem som en segrare, men han kom hem som en invalid, sargad och sårad djupare i själen än av sina kroppsliga skador.

Richard Han blev visst skjuten i huvudet.

Marion Det borde väl du veta. Det är ett mirakel att han kom hem levande, om dock bara som en halv människa.

Richard Beskyller du mig för krigets offer?

Marion Naturligtvis måste jag göra det. Du var ju general och medansvarig.

Richard Ingen ville ha kriget, Marion, men södern startade det.

Marion De tvingades till kriget genom kravet på dem att upphöra med slaveriet, som alla bomullsodlare var beroende av. Unionen hade ingen rätt att tvinga dem att stanna i unionen med våld.

Richard Så du försvarar slaveriet.

Marion Låt oss inte bråka om den saken nu. Du är en hemvändande veteran och skall snart få träffa din son, så fort han vaknar ur sin oroliga sömn av mardrömmar från det krig du gav honom. Vad sägs som en drink? Du är säkert törstig.

Richard Sluta anklaga mig för kriget.

Marion Jag anklagar dig inte. Jag bara säger som det är.

Richard Det är över nu, och jag vill lämna det bakom mig. Jag har inte kommit hem för att fortsätta kriga med dig.

Marion Naturligtvis. (*häller upp whisky åt honom*) Vi vill alla glömma kriget, i synnerhet som det envisas med att fortsätta. Vad sägs om alla nyrika färgade där nere i södern som nu fritt kan börja härja som översittare då de nu har alla demokratiska rättigheter?

Richard Sluta nu, Marion.

Marion Tyvärr har jag inget roligt att berätta. Här hemma har vi under tiden lidit nöd som alla andra. Var du med och brände upp Atlanta? Det måste ha varit en saftig upplevelse för varje pyroman.

Richard Man kunde tro att du själv varit ute i kriget, så besatt av det som du tycks vara.

Marion Nej, jag är inte besatt av kriget, men jag slipper inte konsekvenserna, och det gör ingen amerikansk kvinna. Man kunde tro att männen startar krig bara för att få glömma kvinnorna och få en ursäkt till att köra över dem ordentligt.

Richard Vad är det du pratar om egentligen?

Marion Och när de är ute i kriget är det fritt fram för dem att få ägna sig åt vilka laglösheter som helst.

Richard Har du något särskilt på hjärnan?

Marion Ingen karl klarar sig utan en kvinna, allra minst ute i kriget, och där är de enda kvinnor som är lätta att få tag i sådana som kommer i vägen och man utan vidare kan våldta.

Richard Vad är det med dig, Marion? Jag har aldrig sett dig sådan förut.

Marion Mera whisky?

Richard Egentligen borde jag inte, doktorn har förbjudit mig, men jag vill gärna veta vart du vill komma.

Marion Jag vill bara att du skall känna dig välkommen hem till det liv du lämnade för kriget. Vilket krig var bättre – inbördeskriget, politiken eller ditt krig här hemma?

Richard Jag vill aldrig kriga mer, Marion, varken i fält, i politiken eller här hemma. Jag är trött. Jag vill bara ha fred.

Marion Varför tog du inte med dig Melina hem?

Richard (chockad) Marion!

Marion Jag känner dig bättre än du känner dig själv. Drick mera whisky. Du kan behöva det. Du kände dig fri att bedra mig med vem du ville där ute i friheten på slagfälten. Och hur många änkor och mödrar våldtog du i städerna som du brände?

Richard Marion, du vet inte vad du talar om!

Marion Jag talar om sanningen, om krigets sanning, som du inte tycks veta någonting om.

Richard Är det den enda välkomsthälsningen du kan erbjuda mig, ett osaligt, vanvettigt och gagnlöst gräl för ingenting?

Marion Du älskade kriget mer än mig. Du älskade det så mycket att du tog min son ifrån mig och sände honom ut i kriget. Drick mera whisky. Vi ska ha roligt i kväll. Sedan bjuder jag på kalas.

Richard Man kunde tro att du själv var drucken.

Marion Jag är bara glad för att du har kommit hem. Din dotter vågar inte se dig. Hon sitter bara hos Arthur och vakar över hans febrila sjuklighet. Han kan aldrig bli normal mera. Du har fördärvat honom för livet.

Richard Marion!

Marion Kan du inte försvara dig? Kan du inte försvara kriget? Varför utkämpade du det då? Var det för att få fler medaljer och utmärkelser? Din general Grant blir ju troligen nästa president. Om han kan bli president för sina krigsmeriter kan säkert du det också.

Richard (reser sig) Jag är trött, Marion. Jag avstår från middagen. Men jag vill gärna träffa våra barn innan jag går och lägger mig.

Marion De vill inte träffa dig.

Richard Vad menar du?

Marion De skäms för dig för att du frivilligt dödat så många av dina landsmän, och för att du tvingat din son att göra samma sak.

Richard Nu är det nog, Marion!

Marion Slå mig då!

Richard Nej, det kan jag aldrig göra.

Marion Drick mera whisky då!

Richard Det är inte bra för mig, men låt gå. Vi firar ju min hemkomst.

Marion Vad är det för fel på dig?

Richard Hjärtat. Det är överansträngt. Doktorn förbjuder mig att dricka alkohol. Jag har druckit för mycket i mina dagar. Jag behövde ständigt lugna nerverna och dämpa mig ute i fält. Du anar inte hur påfrestande det är att behöva kriga.

Marion Behöva kriga! Du gjorde det frivilligt!

Richard Jag dödade ingen frivilligt.

Marion Nej, du slapp döda, för du är general. Du behövde bara titta på från ett säkert avstånd och desto säkrare sända desto fler i döden just för att du är general och har ansvar för kriget. Att du inte lyckades sända även din son i döden! Eller lyckades du fuska bort honom från de blodigaste slagen?

Richard Jag orkar inte höra på mera, Marion. Du tröttar bara ut mig.

Marion Drick mera whisky då. Du får sova sedan.

Richard Jag måste få sova nu. (*stapplar och snubblar nästan*) Jag är gränslöst trött.

Marion Inte konstigt så som du har krigat. Du har ju till och med segrat.

Richard Du tycks från början ha genomskådat ihålligheten i unionens seger över södern, som nu blir utarmad och reducerad till andra klassens stater.

Marion Javisst. Unionen tvingade fram inbördeskriget bara av ekonomiska skäl, för att slå ut södern.

Richard Vad är det du säger?

Marion Har du aldrig hört sanningen förut?

Richard (tömmer ett helt glas) Nu vill jag bara sova. *(vill gå)*

Marion Ville du inte träffa dina barn först? Melissa är ett utmärglat spöke efter allt vad hon gjort i fältsjukhusen under hela kriget, och din son är kanske vansinnig av krigsskadorna. Hur vore det för dig att få möta din vansinnige son, som ditt krig förstörde?

Richard Är han mycket illa däran?

Marion Han orkade knappt komma hem och var knappt igenkännlig. Han stöp genast i säng. Han kanske inte reser sig mera.

Richard (vädjande) Marion!

Marion Ja, vad är det?

Richard Jag orkar inte längre.

Marion Har kriget förstört dig också?

Richard Det har förstört oss alla.

Marion Utom kvinnorna som stannade hemma. De har bara fått sina liv förstörda av kriget.

Richard (färdig) Ge mig mera whisky.

Marion Så gärna. *(fyller på hans glas. Han dricker begärligt.)*

Richard Min fältskär sade till mig, att en whisky till och jag är förlorad.

Marion Är du?

Richard Inte riktigt men nästan.

Marion Det var på tiden.

Richard Vill du se mig död?

Marion Jag vet inte om jag ville se dig över huvud taget. Du skulle ha stannat ute i kriget och stupat där – eller blivit galen i stället för din oskyldige son. Männens krig drabbar alltid de oskyldiga och i synnerhet de få oskyldiga män som ofrivilligt blir utsatta för det.

Richard Du är arg.

Marion Nej, bara bitter – och realistisk.

Richard Får jag gå och sova nu?

Marion Drick ett glas till. Det hjälper dig på traven.

Richard Ett sista glas – sedan är jag färdig.

Marion Du var färdig redan innan du kom hem.

Richard (för glaset till munnen men tappar konceptena och faller plötsligt raklång till golvet i en fullständig kollaps. I det samma råkar Melissa komma tillbaka.)

Melissa Vad är det med honom?

Marion Det är bäst vi sänder bud på läkaren.

Melissa Har du supit honom full?

Marion Nej, han gjorde det alldeles själv.

Melissa Du visste att han inte får dricka sprit.

Marion Det har han alltid gjort i alla fall. Han klarar sig nog. Det gör han alltid.

Melissa (undersöker honom, tittar på modern) Han är död.

Marion Du skämtar.

Melissa Jag har haft hand om många dödsfall under kriget. Jag vet när någon är död. Han har ingen puls och ingen andedräkt, och hans hjärta har upphört att slå.

Marion Stackarn! Han måste ha varit färdig redan innan han kom hem.

Melissa Var ni ensamma?

Marion Ja, vi var helt ensamma med varandra.

Melissa Vad gjorde ni?

Marion Pratade, mest jag, men han drack.

Melissa Men det var väl du som gav honom att dricka?

Marion Han kunde ha tackat nej.

Melissa Då är du ansvarig för hans död.

Marion Försök inte. Han drack alldeles själv.

Melissa Han stinker av sprit. Hur många glas gav du honom?

Marion Tre eller fyra.

Melissa (övergår till sorgen) Far, jag hade så gärna velat välkomna dig hem, men en annan gjorde det i stället, och jag måste sitta hos din krigsskadade son. Han vet inte att du är här. Även han har missat din hemkomst. Hade vi varit här hade du inte behövt hälsa hem.

Marion Du kan inte anklaga mig för att han trotsade läkarens order.

Melissa Jag anklagar ingen, men far är död, och du har vållat hans död. Den saken är säker. Vad jag inte vet är om du gjorde det medvetet eller oavsiktligt.

Marion Vad tror du om din mor egentligen?

Melissa Vad som helst.

Ben (kommer in) Vad har hänt?

Marion Din husbonde hade för mycket att dricka, och nu är han död. Gå och hämta doktorn.

Ben Så förskräckligt! Han hade ju knappt kommit hem!

Marion Just det. Och nu är han död.

Ben Jag ilar. *(ut)*

Melissa Jag lämnar dig här, mor, att vaka ensam med den döde. Kanske du har några tröstens ord att säga honom nu när han är död. Jag måste gå till min bror och vaka med honom. Han får inte vara ensam när han vaknar. *(går)*

Marion (sätter sig och tar den dödes huvud i sin famn) Jag ångrar ingenting. Jag vet inte själv om jag gjorde det med avsikt eller inte. Jag gjorde det på skoj, för att se om något kunde hända, och passade på att avreagera mig på allt som kriget stängt inne hos mig under dessa fem år. Du är död och har fått frid. Jag avundas dig, min stackars store odrägligt fåfänge och erbarmligt enfaldige narr till make, som trodde att du kunde ha makt över kriget. Din seger kommer att skratta dig rakt upp i ansiktet med sitt dödskallegryn för evigt, för det är allt vad segrar innebär: ond bråd död. *(Ben återkommer med doktorn.)*

Tjänaren Här är doktorn, frun.

Marion Ja, jag ser det.
Doktorn Vad hände?
Marion Han bara kollapsade.
Doktorn Hade han druckit?
Marion Åtskilligt.
Doktorn Han blev varnad många gånger! Men han struntade alltid i varningarna, och nu ligger han där färdig i en massiv hjärtinfarkt. Han har helt enkelt exploderat.
Marion Jag beklagar, doktorn.
Doktorn Nej, det är jag som beklagar. Men han lämnar åtminstone efter sig en anseelig förmögenhet åt er och era barn.
Marion Det är en dålig ersättning för honom.
Doktorn Är det?
Marion Pengar kan aldrig ersätta livet, doktorn.
Doktorn Inte ens i ett fall som hans, som var mera död än liv?
Marion Ni kände honom, doktorn.
Doktorn Var är era barn? De är väl hemma?
Marion Melissa sitter uppe hos Arthur, som håller på att duka under för sina bestående krigsskador.
Doktorn Vet de om att generalen är död?
Marion Melissa vet det nog och lämnade mig genast ensam med liket.
Doktorn Då är det väl bäst att hon förmedlar dödsfallet till sin bror?
Marion Ja, doktorn, och det är bäst att hon ensam får se hans reaktioner.
Doktorn Vad menar ni?
Marion Det undrar jag också, men ingen kan veta hur han kommer att reagera.
Doktorn Jag ordnar med de formella bestyren. Ni borde gå och lägga er. Kanske jag kan ordinera något lugnande, så att ni kan sova?
Marion Tack, jag har mina egna droppar.
Doktorn Jag förstår. God natt då.
Marion God natt, doktorn.

(Doktorn går, och Marion sätter sig ånyo hos liket.)

Nu är du väl glad, Richard, när du slapp stanna hemma mer än ett ögonblick efter att du skiljts från ditt krig. Nu kan du fritt dra ut i kriget igen och träffa och umgås med alla dina döda och mördade kolleger.

(sitter kvar med liket när efter en stund plötsligt Arthur kommer ner.)

Arthur Vad är det ni grälar om?
Marion (överbaskad) Arthur! Du borde ligga till sängs!
Arthur Jag gjorde det tills jag väcktes av otäcka vibrationer här nerifrån.
Marion Var är Melissa? Jag trodde hon satt hos dig!
Arthur Hon gick väl på toaletten eller någon annanstans. Kanske hon var trött själv och gick och lade sig. När jag vaknade var jag ensam. Men vad är det med far? Jag kom ner för att jag ville hälsa honom välkommen och träffa honom.
Marion Han är död.
Arthur Har du dödat honom?

Marion Varför tror du det?
Arthur Hur skulle han annars ha kunnat dö så plötsligt vid sin hemkomst?
Marion Inbillar du dig att jag hade anledning att önska honom död?
Arthur Hade du inte det?
Marion Han dog plötsligt av en hjärtattack nästan i mina armar. Doktorn har varit här och konstaterat dödsfallet. Hjärtsvikt och massiv infarkt. Ingenting annat.
Arthur Försök inte. Jag hörde ert gräl.
Marion Det var inget gräl.
Arthur Vad var det annars? Du hade all anledning att gräla på honom. Du tillvitade honom all skuld i världen för att ha drivit mig ut i kriget. Du anklagade honom för massmord och allt möjligt som hör kriget till. Du höll honom nästan ansvarig för hela kriget.
Marion Varför kom du inte ner tidigare?
Arthur Jag lyssnade. Jag ville inte avbryta er diskussion. Men när ni plötsligt tystnade blev jag orolig. Till slut måste jag komma ner och ta reda på hur det stod till. Men tro mig, det var inte lätt. Jag känner mig som ett färdigt vrak.
Marion (skyndar upp och omfamnar honom) Min son! Du måste tro mig! Om jag hade kunnat hade jag aldrig släppt ut dig i kriget! Jag gjorde allt för att hindra det! Men jag kunde inte stoppa din far och hans makt! Han tvingade dig ut i kriget, och det kan jag aldrig förlåta honom!
Arthur Och därför har du drivit honom in i döden.
Marion Inte avsiktligt!
Arthur Jag hörde era röster. Jag förstod tonen. Jag kunde inte urskilja alla orden, men innebörden stod helt klar för mig. Du hetsade honom till döds. Att han hade dåligt hjärta var välbekant för alla som kände honom. Han tålde inte psykiska påfrestningar som att bli alltför upprörd. Det visste du också.
Marion Min son, du kan inte anklaga mig för hans död! Han dog av helt naturliga orsaker!
Arthur Ja, det verkar så rent ytligt. Men du vet bättre själv.
Melissa (kommer ner) Arthur! Du borde ligga till sängs!
Marion Det är det jag menar. Du borde ha vakat hos honom, Melissa. Var har du varit?
Melissa Jag blev så trött själv. Jag måste gå och vila litet. Jag gick bara till mitt rum för att slå mig ner en liten stund och sucka ut, och så somnade jag. När man sover har man inte möjlighet att väcka sig själv, hur angeläget det än vore. Men vad är det med far?
Arthur Han är död. Mor har dödat honom.
Melissa Men hur? Varför? Jag förstår ingenting!
Arthur Hon hetsade honom till döds med att bara gräla på honom när allt vad han behövde var att få vila efter ett långt och bittert krig. Han fick inte den hemkomst han hade förtjänat.
Melissa (till Marion) Varför grälade du på honom?

Marion Hade jag inte anledning kanske? Hade han inte sina älskarinnor kanske? Har han kanske inte bara bedragit mig så länge vi varit gifta? Tvingade han inte ut Arthur i kriget mot hans vilja kanske? Var han kanske inte en massmördare som alla andra ledare i detta krig?

Arthur Du ser, Melissa. Efter det kriget blev hon ett värre slagfält för honom än hela kriget.

Melissa Men hur gick det till?

Marion Hjärtinfarkt. Läkaren har varit här och konstaterat dödsorsaken.

Melissa Så du gav honom en avhyvling vid hans hemkomst, fastän du visste att han led av dåligt hjärta. Du gav väl honom ingenting att dricka?

Arthur (observerar och påvisar glaset) Här har druckits minsann.

Melissa Du visste att han inte tålde sprit! Läkarna hade förbjudit honom att dricka mera whisky! Det visste du mycket väl!

Marion Han drack det alldeles själv. Jag behövde inte tvinga honom.

Melissa Men du bjöd honom! Eller hur?

Arthur Din mor kan inte försvara sig.

Marion Och kan du försvara honom, Arthur? Som tvingade dig in i militären? Som tvingade dig ut i kriget? Som tvingade dig till allt det som du inte ville?

Arthur Han var ändå min fader, och du hade ingen rätt att påskynda hans död.

Melissa Du nämnde hans älskarinnor. Tror du inte jag vet vad som pågått här under hans långa frånvaro? Tror du inte jag följt med dina förehavanden?

Marion Vad menar du?

Melissa Du vet mycket väl vad jag menar.

Arthur Har mor haft en älskare?

Melissa Om hon har!

Marion Har du spionerat på oss?

Melissa Jag har tigit och lidit och hållit mig undan och låtsats om att jag ingenting anade för att desto bättre kunna observera dig. Ja, mor, om far hade sina tillfälliga kärestor för den timliga tillfredsställelsen ute i fält, så hade du dock din ständiga stadiga skamliga älskare.

Arthur Är det sant? Säg, mor, att det inte är sant!

Melissa Nej, erkänn att det är sant!

Marion Och skulle jag då inte få unna mig själv lite kärlek, när er far aldrig gav mig någon? Han såg mig bara som ett objekt att göra barn med, som ett verktyg att tillfredsställa sig med. Han älskade mig aldrig. Han älskade aldrig någon. Allra minst älskade han er. Han överlät er helt åt mig och ville aldrig ha något med er att göra, förrän han såg att du, Arthur, kunde göra samma karriär i det militära som han. Därför pressade han dig in i kadaverdisciplinen och förstörde livet för dig. Som barn var ni bara i vägen för honom som störande element. Men ingen kvinna kan leva utan kärlek. Ja, en älskare dök upp i min väg, och jag kunde inte ha någonting emot honom. Han gav mig allt det som er far aldrig gav mig – ömhet, närhet, vänskap, förtrolighet och varm äkta kärlek. Ni kan inte missunna er mor en frihet som er far gjorde allt för att utesluta för mig.

Arthur Var det därför du dödade honom?

Marion Jag dödade honom inte.

Arthur Du grälade ihjäl honom. Jag hörde det själv.

Melissa Du älskade honom aldrig själv. Du uppfostrade oss och väl, men vi förvånade oss alltid över hur dålig kontakt du hade med far. Han undvek dig alltid, och vi trodde det berodde på hans militära plikter. Vi skyllde allt på kriget, och det gjorde du också. Men tydligen behövde du kompensation för hans bristande intresse. Jag sov tydligen över hela ert gräl, men Arthur vaknade tydligen till det. Vad handlade det om?

Arthur Hon beskyllde honom i princip för hela kriget.

Marion Har jag då inte någon rätt till rättvisa? Skulle jag då vara dömd till att gå omkring här hela kriget och försmäkta genom er fars frånvaro och kärlekslöshet och aldrig få ha rätt till någon omväxling och lindring av mitt kval? Er far dömde mig till ett liv av andlig och mänsklig svält i ödsligheten av hans maktställning!

Melissa Han må ha dött av naturliga skäl, men det finns en högre makt än vi dödligas, och om du faktiskt drev honom i döden genom mental grymhet, jag vet hur du kan gräla och känner vidden av din omåttliga bitterhets hela potential, så må du dömas inte av oss men av ett högre öde som råder över allting och som inte ens du kan manipulera.

Arthur Vem var denna älskare du talar om?

Marion Han är bortrest nu. Han förekommer inte längre.

Melissa Han kommer tillbaka. När han kommer tillbaka tar han huset i besittning och gifter sig med henne, och de lever lyckliga i alla sina dagar.

Arthur Vem var han?

Melissa En sjökaptan i flottan.

Arthur Officer?

Melissa Löjtnant.

Arthur Hans namn?

Marion Det spelar ingen roll. Jag har redan glömt honom. Jag vill inte ha honom tillbaka. Jag fick er far tillbaka, och han är död. Låt oss begrava och sörja honom och låta allting annat vara glömt.

Arthur Nej, mor, ingenting kan någonsin glömmas. Fars ande kommer alltid att sväva över oss och anklaga dig för den hemkomst du beredde honom.

Marion Skona mig!

Arthur Skonade du honom?

Melissa Mor, han är död och har sonat alla sina eventuella brott genom sin egen död, som rensar ut allt vad man gjort sig skyldig till under livet, men du lever och har tydligen en hel del att sona, främst ditt förräderi mot honom och mot oss genom ditt äktenskapsbrott.

Arthur Hur långt gick det? Tog älskaren vår fars plats i sängen?

Melissa Ja, det gjorde han. Han tog även vår fars plats i hennes inälvor.

Arthur Nu är du grov.

Melissa Nej, bara realistisk. Jag säger som det var.

Arthur Kan du förneka det, mor?

Marion Melissa, hur kan du vända dig mot din egen mor? Är du inte kvinna själv? Har du aldrig själv känt kärlekens längtan, som bara blir svårare ju mera dess tillfredsställelse förvägras dig? Kan du inte känna något medlidande med din egen mor?

Melissa Kände du något medlidande med far? Tror du verkligen han upplevde kriget som ett nöje och en njutning? Tror du inte han led av de plikter han tvingades utföra genom den högre militära ledningen? Tror du det var lätt för honom att ta till vapen och tvinga arméer till vapen mot deras egna bröder och sitt eget folk? Tror du inte att inbördeskriget bröt ner honom mer än till och med hans egen hustrus äktenskapsbrott? Hade du inte behövt backa upp honom och tjänstgöra som hans enda möjliga moraliska stöd? I stället gick du i säng med en annan.

Marion Skona mig! (*ser whiskyn och håller raskt upp åt sig ett glas och dricker*)

Melissa Ja, mor, drick och var glad och festa över fars äntliga hemkomst, som du lovade att göra och såg så längtansfullt fram emot! Drick dig full och glöm alla familjs problem! Glöm oss! Glöm att vi var dina barn, som försökte älska dig men fann det hopplöst svårt om inte omöjligt! Du gav oss åt andra att dadda och brydde dig lika litet om oss som vår far gjorde det. Vi var generalens barn, och generalskan sket i oss hon också. Vi var ju bara skitungar. Drick dig medvetlös av sorg över den general som ändå var din man, och kompensera ditt livs oändliga kärlekslöshet med fyllans medvetlöshet! Det är det enda du duger till nu som änka! Så doktorn konstaterade en hjärtinfarkt. Nej, mor, dödsorsaken var ett brustet hjärta över ett förlorat liv som bara förspillts på motsatsen till det enda som gör något liv värt att leva, nämligen kärlek.

Marion Mina barn, skona mig! Jag har ingenting annat utom er!

Melissa Nej, mor, oss har du inte längre. Det enda som band oss till dig var vår far, som ändå skapade den familj som nu rämnar i spillror. Och du har väl kvar din sjökaptan, eller har han också övergivit dig? Manliga älskare brukar ju alltid överge sina offer när de tröttnat på dem. Det finns inget hopp för dig, mor. Du håller på att bli gammal.

Arthur Plåga henne inte mera. Låt oss gå härifrån och lämna henne ensam med sin döde mans lik. Det är väl det enda sällskap som är värdigt henne för resten av hennes liv.

Melissa Du har rätt, Arthur. Låt oss lämna henne ensam med hennes lik. (*De går.*)

Marion (*omfamnar liket och gråter hejdlöst*) Är detta allt vad du har levat för, min store man till äkta make? En klagande änka som entusiastiskt kastade sig ut för möjligheten att få bedra dig? Du ser själv. Dina barn skiter i dig. Du hade i själva verket lika väl verkligen kunnat dö av naturligt orsaker, men jag tillstår det. Jag hetsade dig till döds med avsikt. I alla dessa år som du var ute i kriget ville jag bara att du skulle dö. Om du ändå åtminstone hade haft vettet att stupa som krigshjälte! Då hade vi kanske haft någon anledning att se upp till dig även efter döden. Nu är det omöjligt, för du kom hem som segrare med landet i ruiner bakom dig efter alla

städer du bränt och liv du förstört, inklusive din egen sons. Han blir aldrig normal igen. Han blir aldrig min son igen. (*gråter och klagar*)

(*Efter en stund är det någon vid porten. Marion varseblir det inte genast utan först så småningom. Då ser hon sig villrådigt omkring.*)

Vem kan det vara? (*Då ingen svarar kommer gästen in. Det är August.*)

August (*blir förskräckt inför åsynen av scenen*) Marion! Vad gör du på golvet? Vad har hänt?

Marion Vad gör du själv här? Du kommer i ett högst olämpligt ögonblick. Båda mina barn är hemma.

August Jag kom precis hem, anlände flera dagar för tidigt. Jag mötte läkaren i byn. Han berättade om dödsfallet. Då skyndade jag genast hit. Vad kan jag göra för dig?

Marion Ingenting.

August Hur dog han? Han var ju hälsan själv.

Marion Han hade svagt hjärta.

August Ja, det hade han. Din son har visst också kommit hem från kriget. Hur tog han det?

Marion De anklagar mig för att ha vållat hans död.

August Hur kan de göra det? Dog han inte av naturliga orsaker?

Marion Jo.

August Då är de hjärtlösa och orättvisa.

Marion Melissa har vetat om vårt förhållande hela tiden.

August Hur är det möjligt? – så försiktiga som vi har varit!

Marion Vi har hållit det hemligt och undvikit ryktesspridning, men min dotter kunde jag inte lura.

August Är det hon som anklagar dig?

Marion Och hon har fått Arthur med sig.

August Vårt förhållande hade ingenting att göra med generalen. Han visste väl inte om det ens.

Marion Han hade sina egna förhållanden med frillor. Därför hade jag inget dåligt samvete.

August Men så här kan du inte sitta med din döde man på golvet. Det passar sig inte. Res dig, för Guds skull! Du får inte förnedra dig själv. (*hjälp henne att resa sig och passar på att ge henne en ordentlig kram.*) Det är över nu. Han är död, och vi är fria. Ingen kan påstå att han inte dog en naturlig död.

Marion Desto säkrare kommer de att påstå det.

August De har ingen talan. (*omfamnar henne innerligt på nytt. Just då råkar Arthur komma tillbaka. Paret märker honom genast, blir förfärade och släpper varandra.*)

Arthur (*behärskad*) Jag kom för att fråga dig, mor, om jag kunde göra något för dig. Det kändes väl hårt att lämna dig ensam med liket. Men nu ser jag att du inte var ensam alls.

Marion Arthur! Det är inte som du tror!

Arthur Det är aldrig som man tror när man tar någon på bar gärning mitt i en akt av otrohet. Jag kom tillbaka delvis av ånger för att jag och Melissa gått åt dig så hårt. Jag var nästan beredd att be dig om ursäkt. Nu är det omöjligt, när jag får se din älskare, för jag kan inte tro att det är någon annan än han, en riktig sjöofficer. Var det han som förförde dig eller du som förförde honom?

Marion Arthur!

Arthur Vad gör ni i vårt hus, inkräktare? Släppte mor in er, eller kom ni in utan att knacka?

August Skona din mor, Arthur. Hon är mitt i ett trauma. Gör det inte svårare för henne.

Arthur Ni svarade inte på min fråga. Vem är ni?

Marion Det är August, Arthur, min bästa vän efter din far. Han har bara kommit hit i de bästa avsikter.

Arthur Ja, i akt och mening att ta över dig efter vår far, som om han kunde ersätta honom.

Melissa (kommer er) Upprörda röster igen. Vad är det nu?

Arthur Mammans älskare har trätt fram.

Melissa Jag känner honom. Han behöver inte presentera sig.

Arthur Han har inte väntat en dag med att få ta över mamma direkt på generalens död.

Melissa Är det verkligen korrekt av er att visa er i detta hus i detta ögonblick, herr löjtnant?

August Jag hörde om katastrofen och ilade hit i avsikt att vara er till något stöd och hjälp och fann er mor sittande med er fars lik på golvet. Naturligtvis stannade jag för att hjälpa henne.

Melissa Har han kommit för att stanna, mor?

Marion Försök att inte göra saken värre, mina barn.

Melissa Vem är det som gör saken värre om inte han? Det är ju han som indirekt vållat fars död tillsammans med dig, då du aldrig hetsat honom till döds om du inte haft din älskare i bakfickan.

Marion Min dotter, förolämpa inte vår gäst. Han kom hit av god vilja och har aldrig velat oss något ont.

Melissa Men hans närvaro har motiverat dig till att vålla vår fars död.

Arthur Jag måste be er avlägsna er, herr löjtnant. Ni är inte önskvärd i vår döde faders hus, då er närvaro kränker hans minne.

August Det är tydligen bäst att jag går, Marion.

Marion Nej, stanna. Du är den enda som kan skydda mig mot mina barn.

August Har de hotat dig?

Marion Inte ännu, men deras anklagelser och förebråelser är förfärliga.

Arthur Ska du säga, mor, som skamlöst bedragit pappa under årtal!

August Lugna dig, min son.

Arthur Du har ingen rätt att kalla mig din son!

August Jag är nu er far i er avlidne faders ställe.

Arthur Och det kan han med att säga så där, som om det var en självklarhet! Det stinker värre än incest! Tvi!

Marion (tyr sig till August) Du ser hur de vänt sig emot mig.

August Försök då vara en smula förnuftig, Arthur. Du är ju militär själv. Du vet vad det handlar om. Din far var en omöjlig pådrivare och intolerant diktator som bara dög till krig, vilket var det enda han med förkärlek ägnade sig åt. Kan du försvara en sådan man mot den hustru han bedrog och aldrig gav någon riktig kärlek?

Arthur Ni går för långt, min herre. Ni har ingen rätt att skända min fars minne.

Marion Akta dig, August. Han kan bli farlig. Reta honom inte.

August Det är ju han som retar mig! Och han har ingen rätt att angripa och plåga sin mor i hennes livs svåraste stund!

Arthur Hör på den! Han fattar inte att hon är en mörderska som tagit livet av sin egen man! Och han menar att den avlidnes barn inte har någon rätt att komma med anklagelser!

August Vad är detta? Hur skulle Marion ha kunnat framkalla hans hjärtattack? Det var ju dödsorsaken. Det har doktorn konstaterat.

Arthur Hon hetsade honom till döds!

August Hur då? Med någon sorts piska?

Melissa Med whisky.

August (till Marion) Är det sant? Du vet att han inte fick dricka.

Arthur Hon såg till att han tömde fyra glas!

Marion August, jag står inte ut inför mina barns attacker. Ta mig härifrån. Jag vill knappt leva längre.

August Ni ser hur ni plågar er moder.

Arthur Skall vi då bara stillatigande acceptera att hon bedrog sin man och vållade hans död, bara för att han var vår fader?

August Det är nog bäst att jag går. Dina barn gör det omöjligt för mig att stanna här.

Marion Nej, stanna. Lämna mig inte ensam med dem.

August Vad fruktar du?

Marion Vad som helst.

August Det här är ju inte klokt.

Marion Ge mig en drink, August. Jag behöver bedöva mig.

Arthur Ja, ge henne en ordentlig whiskygrogg, så att hon glömmer och slipper sina samvetskval.

August Ni är grymma.

Marion Nej, August, det är livet som är grymt, och de har rätt. Jag hetsade min man till döds och det fullkomligt avsiktligt.

August Vad är det du säger! Ta inte på dig skulden för din mans outhärdlighet!

Arthur Nu är han där igen och skändar pappas minne!

Melissa Låt honom ge sig av, mor, och aldrig komma hit mera.

Marion Lämna mig i fred. Jag vill bara dö.

August Inte kan jag lämna er mor ensam med er i detta tillstånd. Skaffa då åtminstone liket ut ur huset innan det börjar stinka och ruttna.

Arthur Du kan ta det med dig när du går.

Marion Arthur!

Arthur (till Marion) Eller vill du fortsätta klamra fast vid det hela natten? Du kan ju nu äntligen börja sova med honom, när han har kommit hem.

Marion Du är för ryslig.

August (ger henne whisky) Här, Marion. Detta skall mildra din smärta.

Marion Den kan inte mildras. Jag är redan död. (*dricker begärligt*)

August Inte hela glaset på en gång!

Marion Varför inte? Jag ville så gärna bli glad igen. Jag skall dansa på min mans begravning. Du får själv bjuda upp mig.

August Du är full.

Marion Jag vet. Jag vill gärna bli fullare.

August Hon borde komma i säng. Skall ni eller jag bära upp henne?

Marion Jag kan gå själv. (*raglar och faller*)

August Nej, du är inte i form.

Marion Då är det lika bra att jag sover här – med min man.

Melissa Lämna henne i fred och gå, August, innan det blir värre.

Marion Det blir värre ändå. Det kan bara bli värre.

August Detta är för groteskt.

Arthur (drar fram en pistol) Min syster har rätt. Jag måste be er att gå.

Marion (förskräckt) Nej, Arthur, inga vapen inomhus!

Arthur Inga äktenskapsbrytare i min faders hem!

Marion Nej! (*rusar upp och på honom för att avöppna honom, pistolen går av, och August blir träffad*)

August Arthur! Jag var beredd att acceptera dig som en son, som en bättre far än din fader! (*faller*)

Arthur (bedövad) Är han död?

Melissa (undersöker honom) Inte ännu, men han är dödligt sårad.

Marion Vad har du gjort!

Arthur Dödat en inkräktare i mitt hem!

Melissa Du skulle inte ha rusat på honom, mor.

Marion Skjut då mig också! Han var den enda som kunde älska mig! Han var mitt enda hopp, det enda ljuset i mitt liv, då er far släckte alla andra!

Arthur Mor, du är besinningslös!

Marion Det är lika bra! Skjut mig! Få det gjort! Jag vill ändå inte leva! Visa att du är din faders son! Avrätta mig! Alla krigets lagar kräver det! Jag är skyldig! Skjut mig!

Arthur Mor, du är inte klok.

Marion Jag vet. (*griper tag om hans revolver, riktar den mot sig och pressar hans finger mot avtryckaren, så att pistolen går av och träffar henne*)

Arthur Mor!

Marion Det är bra, Arthur. Nu är det över. Nu har du blivit som din far. (dör)

Arthur (förfärad) Hur är det med August?

Melissa (undersöker honom) Död.

Arthur Jag ville inte döda någon av dem. Hur gick det här till egentligen?

Melissa Du var oskyldig, Arthur. Jag är ditt vittne. Pistolen gick av när mor angrep dig, och hon fick den själv att gå av och träffa henne.

Arthur Men ingen kommer att tro oss. Det kommer att se ut som att vi båda mördade dem.

Melissa Vad spelar det för roll? Vi vet att vi är oskyldiga. Det är det enda väsentliga.

Arthur Men hur kan vi leva med detta?

Melissa Vi bara måste.

Arthur Nej, Melissa, jag kan det inte.

Melissa Vad menar du?

Arthur Mitt liv är förstört ändå. Jag blir aldrig av med mina krigsskador och minnen. Jag skulle aldrig kunna leva vidare utan att nödgas ta till spriten och tillbringa resten av mitt liv under ständig bedövning med whisky eller starkare saker.

Melissa Du måste leva, Arthur.

Arthur För vad?

Melissa För livets plikt. För familjen. För ansvaret som människa.

Arthur Familjen finns inte mera. Vi har förverkat våra möjligheter. Ingen människa kommer att vilja veta av oss längre. Vi har förverkat vår rätt som människor till mänsklig gemenskap.

Melissa Jag skall ta hand om dig.

Arthur Jag ser ingen utväg, Melissa. Lev om du kan. Jag kan det inte. (riktar pistolen mot sin panna och fyrar av, dör omedelbart)

Melissa Arthur! (störtar fram, överhöljer honom med kyssar) Kom tillbaka! Överge mig inte!

Ben (inkommer) Jag har hört tre skott. Vem skjuter skarpt inomhus? Ni vet väl att frun strängt har förbjudit alla vapen inomhus. (ser förödelsen) Men vad har hänt?

Melissa Det har hänt en olycka, Ben.

Ben Det ser onekligen så ut. Har då unge herrn blivit galen och skjutit både sin mor och hennes älskare och sedan sig själv?

Melissa Nej, det var mera komplicerat än så, men låt oss säga att det var så.

Ben En olycka kommer sällan ensam. Plötsligt har vi fyra begravningar i stället för en.

Melissa Det kan inte hjälpas. Du behöver inte tro mig om du inte vill, Ben, men det var faktiskt ingens fel.

Ben (ser på henne) Jag tror vid min själ att ni har rätt, men det blir svårt att förklara. (betraktar liken) Vi får nog ändå börja med att städa upp här.

Melissa Låt det vänta till i morgon, Ben. Det är ingen brådska.

Joseph Nej, det är väl inte det. Är det färdigt, så är det färdigt.

Melissa Ni kan gå till ert, Ben.

Ben Och ni?

Melissa Bry er inte om mig. Jag klarar mig. Jag kan släcka efter er.

Ben Som ni vill, unga frun. (*går, med oroliga blickar omkring sig på liken och henne*)

Melissa (ensam kvar) Du kom ärorikt hem från dina segrar, far, och lyckades till och med besegra din frus otrohet och hennes älskare, men din son fick du med dig i din egen undergång. Jag kan bara uppfatta dig som den totala förloraren. God natt. (*släcker belysningen och går.*)

Slut.

Göteborg 27 oktober 2017